

Sorø Museumsforening

Nyhedsbrev, februar 2021

Nyt om medlemsfordele

Sorø Museumsforenings medlemmer vil fra 2021 fortsat have **gratis adgang til Sorø Museum**, når man viser medlemskortet med påsat årsmærke.

Sorø Museum

Der vil dog ikke længere være gratis adgang til de øvrige museer under Museum Vestsjælland, men viser man sit gyldige medlemskort, får man 50% rabat på billetten. Et godt tilbud.

Medlemmerne vil fortsat have mulighed for 10% rabat i museumsbutikkerne på alle afdelinger.

På hjemmesiden www.vestmuseum.dk finder man adresser, åbningstider og billetpriser på alle afdelingerne, som er museerne i Skælskør, Slagelse, Flakkebjerg, Sorø, Ringsted, Holbæk, Kalundborg, Nykøbing Sjælland samt Odsherreds Kunstmuseum i Asnæs og Malergården i Plejerup.

Generalforsamling 2021 flyttes til senere på året.

På grund af Covid19-restriktionerne har bestyrelsen besluttet at udskyde generalforsamlingen fra marts til september/oktober. Vi håber at kunne bringe indkaldelsen i september-nyhedsbrevet.

Bustur og foredrag

Ligeledes på grund af pandemien arrangeres der ikke bustur i 2021, og der afholdes ikke foredrag i foråret. Vi håber, at vi kan holde de sædvanlige to foredrag i november. Skulle muligheden for en bustur i efteråret dukke op, vil vi forsøge at arrangere en sådan tur.

Niels G. Sørensen, formand

Bredahlsvej i Sorø

af Niels G. Sørensen

Bredahlsvej i Sorø ligger som en ensrettet 100 meter lang vej i nord-sydgående retning fra Trautnersvej til Christiansvej. På vejen er der blot 4 adresser.

Bredahlsvej fik sit navn i 1914 efter forfatter og arvefæster Christian Hviid Bredahl (1784-1860).

Mindestenen på Parnashøjen.

Minder om Bredahl

På Parnashøjen ved Sorø Sø rejste gymnasiaster fra Sorø Akademi i 1917 en sten til minde om Christian Hviid Bredahl. Højen ligger på noget af den jord, som hørte til Damsgaard i Borød, hvor Bredahl boede i 36 år. På stenen er der en tekst af B.S. Ingemann:

PAA JORDEN VÆG AF LER
OG TAG AF HALM
MEN PAA HANS TUNGE ORD
AF HAMRET MALM

På Pedersborg Kirkegård ses en sten af granit fra 1919 med Bredahls navn og fødsels- og dødsår. På stenen er indhugget: HARMENS OG RETSINDETS DIGTER (se billedet øverst næste spalte).

I Slagelses centrum nær Sankt Mikkel Kirke ligger den gamle munkestensbygning, som rummede Slagelse Latinskole. På skolens gavl er opsat en marmortavle med navn på elever, der senere blev kendte. Her er Christian Hviid Bredahls navn indhugget tillige med navnene på

Stenen på Pedersborg Kirkegård.

biskop over Sjælland N.E. Balle, skuespiller Christen Niemand Rosenkilde og forfatterne Jens Baggesen, B.S. Ingemann og H. C. Andersen.

Født i Bjergsted Sogn

Christian Hviid Bredahl blev født den 3. oktober 1784 på hovedgården Davrup i Bjergsted Sogn, hvor hans far Peter Severin Bredahl (1732-1810) var forpagter. Moderen var Christiane Bredahl (1750-1801), som var datter af Christian Hviid, forvalter på Tersløsegård.

Snart flyttede familien til den af Sorø Akademi ejede hovedgård Hellestrup i Kirke Flinterup Sogn. Christian gik først i skole i Undløse og senere i Munkebjergby. Fra 1796 gik han på Latinskolen i Slagelse, hvor han blev student i 1801 med gode udtalelser.

Bredahl blev indskrevet på Københavns Universitet i 1803 som teologistuderende. Han var dog optaget af litteratur og læste bl.a. Shakespeare og Oehlenschläger, men opgav studierne og flyttede efter et par år hjem til faderen, som nu boede i Sorø på Storgade eller som gaden hed dengang: Realgade.

Christians far var velhavende, og da han døde i 1810, arvede Christian 10.000 rigsdaler. Pengesummen blev dog efterhånden ved udlån og investering brugt op, således at Christian i det lange løb måtte have økonomisk hjælp fra flere sider.

Familien på Damsgaard

I 1821 blev Bredahl gift med sin bror Peter Severins enke, præstedatteren Vita Sophie, f. Berthelsen. Hun havde da en søn Christian på 9 år. Christian havde et dårligt ben. Han blev lærer i 1832 og fik arbejde i Ørslev Under Skoven og i 1853 i Stenmagle, hvor han blev i embedet til sin død i 1883.

I 1824 flyttede familien ind på den dengang meget forfaldne gård Damsgaard i Borød. Bredahl blev arvefæster og måtte betale afgifter til Sorø Akademi. Der var 36 tønder land, tørvemose, frugthave, humlehaver og jagt og fiskeri, men i alle årene kæmpede Bredahl med at klare udgifterne, selvom han udover at digte også tog fat som bonde.

Hans skolekammerat fra Slagelse og senere (eneste) gode ven, B. S. Ingemann, der nu var ansat på Sorø Akademi på den anden side af søen, måtte ofte hjælpe Bredahl ved at lægge et godt ord ind de rigtige steder. Allerede på Latinskolen havde Ingemann lagt mærke til Bredahl, som han også fortalte om på skrift.

Bredahl boede resten af livet på gården og arbejdede så godt, som han kunne trods gift og anden dårlighed. På gården var der hjælp af karle og piger.

Fire børn

Ægteparret fik fire børn: Vita Frederikke, født i 1824, Peder Severin, født i 1826 samt tvillingepigerne Henriette Maria og Anna Louise, som kom til verden i 1828.

Peder Severin blev lærer i 1848, men faldt som soldat i slaget ved Isted i juli 1850. Henriette Maria døde i 1854.

Vita Frederikke blev gift med en lærer T.O.M. Brandt, som forlod hende og vendte tilbage efter nogle år; fra 1855 var han lærer på Orø til sin død i 1863. Vita Frederikke blev boende på Orø og døde som enke i 1893.

Chr. Hviid Bredahl døde på Damsgaard den 16. januar 1860. Han blev begravet på sognets kirkegård i Pedersborg. Enken Vita Sophie Bredahl døde året efter i 1861.

Datteren Anna Louise blev gift med avlskarlen på gården Søren Jensen i 1862, men hun fik et kort liv som frue på gården, som hun havde overtaget. Hun døde allerede året efter i 1863.

Inden da var Søren Jensen blevet gårdbestyrer, idet han havde fået udlagt gården i arv. Han førte Damsgaard videre som den dygtige bonde, han var.

Digteren

Det, der i særlig grad gjorde Bredahl kendt som digter, var hans store værk ”Dramatiske Scener”, som blev udgivet over en årrække. Første bind kom i 1819. De tre næste bind fulgte indtil 1822. Efter 10 år kom så femte og sjette del i 1832-33. I dramaerne er handlingen henlagt til månelandet Kyhlam – et uvirkeligheds kejserrige.

Bredahl hudfletter menneskenes smålighed og usselhed. Han var en kongetro oprører med åbent sind for social uret og med en kritisk sans overfor politiske og litterære modeluner.

Det var hans ”Dramatiske Scener”, der sikrede Bredahl hans navn for eftertiden, trods det at kun få kender til hans værker.

Besøg på Damsgaard

Især om sommeren kunne der komme besøgende til gården i Borød. Maleren Frederik Vermehren kom også på besøg, da han havde fået til opgave at tegne Bredahl i forbindelse med genudgivelsen af ”Dramatiske Scener” i 1855. Det blev til et meget kendt portræt af den nu ældre digter. Originaltegningen er senere indgået i Sorø Museums samling.

Den vel største personlighed, der besøgte Bredahl, var H. C. Andersen, der kom sejlene over søen med Ingemann i juni 1832 på sit første besøg på Damsgaard. H. C. Andersen havde allerede skrevet om Bredahl i 1831, hvor ”Vignetten til danske Digtere” udkom. Heri står at læse:

*Hvor Holberg bygged' ved Sø og Skov,
Der gaaer en Bonde bag ved sin Plov;
Han træller for Livet, for Viv og Smaa,
Høit Lærkerne over hans Hoved slaæ:*

Christian Hviid Bredahl tegnet af Frederik Vermehren i 1855

*„Paa Jorden er Skjalden en fattig Mand,
Skjøndt Aanden har givet ham Skov og
Land,
Hvert Straa har Blomster, hvert Træ har
Frukt,
Det voxer til Danmarks Ære smukt.“
Thi qviddrer den Smaafugl for ham paa
Vang,
Men alt, hvad den har, er jo kun — en
Sang.*

Oplysninger om og omkring Chr. Hviid Bredahl er bl.a. fundet i bogen **Christian Hviid Bredahl og Damsgaard i Borød** ved museumsinspektør Helge Torm, Privattryk 1993.

SORØ MUSEUM

februar-august 2021

Som noget nyt i 2021 indrettes der salon i foredrags- og særudstillingslokalet. Udover at bruge salonen til forskellige arrangementer, serveres der kaffe m.m. fra butikken i salonen. Der vil også være udendørs servering af kaffe i museumsgården, når vejret tillader det. Gården bliver reetableret med pigstensbelægning i løbet af foråret.

14.-21. februar

Tag familien med på troldejagt i vinterferien – Sorø & Slagelse

For børnefamilier på egen hånd ude i landskabet.

14.-21. februar

Familieskattejagt til historiske steder i Sorø By, med gåder, gode historier og præmier.

For børnefamilier på egen hånd ude i Sorø by.

Til vore nyhedsbreve modtager bestyrelsen meget gerne artikler fra medlemmerne. Næste nyhedsbrev udkommer i september 2021. Henvendelse til formanden.

25. marts kl. 17

Fyraftensalon med intro til udstillingerne, vin og sandwich v/Lene Hadsbjerg.

28. marts-4. april

Påskejagt for børnefamilier på egen hånd

1. april - december

Særudstilling: Født med en sølvske i munden

9. april kl. 17

Besættelsestidsbyvandring v/Lene Hadsbjerg.

18. april kl. 10.30

Morgenboller med intro til udstillingerne v/Lene Hadsbjerg.

4. maj kl. 19

Besættelsestidsbyvandring v/Lene Hadsbjerg.

1. juni kl. 17

Fyraftensalon med intro til udstillingerne, vin og sandwich v/Lene Hadsbjerg.

5. juni

Chr. 4. krostue

Åbning af krostue med fortællinger om Chr. 4. betydning for Sorø.

26. juni

Basisudstilling: Ingemanns stue

Åbning af guldalderudstilling med Ingemann i fokus.

26. juni

Basisudstilling: Ludvig Holberg

Tegnet og fortalt af illustratør Erik Petri

26. juni – 8. august

Familieskattejagt til historiske steder i Sorø By, med gåder, gode historier og præmier.

30. juni kl. 10.30

Byvandring i børnehøjde v/ Lene Hadsbjerg.

7. juli kl. 10.30

Byvandring i børnehøjde v/ Lene Hadsbjerg.

14. juli kl. 10.30

Gamle lege i Akademihaven v/ Lene Hadsbjerg og Pernille Jacobsen.

21. juli kl. 10.30

Gamle lege i Akademihaven v/ Pernille Jacobsen.

28. juli kl. 10.30

Dukketæater: Eskil, hættten og ulven v/ Dukkeriget.

4. august kl. 10.30

Gamle lege i Akademihaven v/ Pernille Jacobsen.

24. august kl. 17

Fyraftensalon med intro til udstillingerne, vin og sandwich v/Lene Hadsbjerg.

Billetter til de enkelte arrangementer skal bestilles på:

vestmuseum.billetexpressen.dk

Der tages forbehold for covid-19 restriktioner.

Firmamedlemskaber af Sorø Museumsforening

Et ordinært medlemskab, som dækker en husstand (2 personer) koster 200 kr. årligt, mens et firmamedlemskab kan tegnes for 500 kr. årligt. Firmanavnene bringes på vores hjemmeside og nævnes i nyhedsbrevet. Vi tilbyder at etablere et link fra vores hjemmeside til firmaets hjemmeside. Bestyrelsen takker nedenstående firmaer for deres interesse, støtte og økonomiske hjælp.

Niels G. Sørensen

ALTAN.DK

SORØ VVS ApS

BANG & OLUFSEN, Sorø

ARKIPLUS A/S

SORØ APOTEK

NORDEA, Sorø

THIELE, Sorø

PETER DUE BOLIG

El-Salg Sorø

LASSEN LANDSKAB A/S

COMWELL SORØ

DANIEL ANDERSEN WEBSITES ApS

SORØ AKADEMIS SKOLE

ELEKTROGÅRDEN SORØ APS

NYRUP INSTALLATION A/S

MULTILINE A/S, Sorø afd.

STIFTELSEN SORØ AKADEMI

DANSKE BANK, Sorø

LEMANN GRAFISK, Stenmagle

Museumsforeningens bankkonto: Reg. nr. 1551 konto nr. 10003563

Find informationerne her:

Museum Vestsjælland: www.vestmuseum.dk

Sammenslutningen af Museumsforeninger i Danmark: www.sammus.dk

Sorø Museumsforening: www.sormusfor.dk

Sorø Museumsforenings bestyrelse:

Niels G. Sørensen, formand

Birgit Bangsgaard Madsen, næstformand

Niels Karup, kasserer

Flemming Hansen, sekretær

Henning Vincenz Fischer, webmaster

Alan Tomlinson, foredrag

Henning Bussenius-Larsen

Adresser, telefon, e-mail:
se www.sormusfor.dk

Sorø Museumsforening

*Nyhedsbrevet er trykt hos www.lemann.dk
Ansvarlig for nyhedsbrevet er Niels G. Sørensen*